

Чернецька Н. Г. – кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри музично-практичної підготовки СНУ імені Лесі Українки
Генсіровська Ж. В. – студентка IV курсу факультету мистецтв СНУ імені Лесі Українки

Виконавські особливості представників львівської академічної бандурної школи

Постановка проблеми. Еволюційні зміни, що відбулись у ХХ ст. в народно-інструментальному мистецтві, в тому числі і бандурному, привели до створення академічних шкіл. Академічний напрямок бандурного виконавства став можливим завдяки удосконаленню інструмента, становленню професійної музичної освіти, наявності відповідного репертуару. Значний вклад у становлення професіоналізму бандурного виконавства внесли митці київської школи, також цьому процесу сприяла діяльність представників інших локальних інституцій. У цьому контексті значну науково-пізнавальну цінність матиме вивчення діяльності митців львівської академічної бандурної школи.

Мета дослідження полягає у визначенні прикметних рис виконавського мистецтва бандуристів львівської академічної школи.

Результати дослідження. Визначальним фактором у формуванні львівської бандурної школи стала подвижницька праця професора Львівської музичної академії ім. М. Лисенка Василя Герасименка (1927–1915), у діяльності якого поєднались і хист виконавця, і педагогічні здібності, і композиторські задатки, і вміння майстра-конструктора. Саме він став творцем львівської академічної бандурної школи та виховав плеяду професійних виконавців.

Однією з перших представників цієї школи є народна артистка України Галина Менкуш. У своїй виконавській практиці артистка

зверталася до творів різних епох і стилів (від старовинної до сучасної музики), однак основу надзвичайно об'ємного і різнопланового репертуару складала думи і народні пісні. Вона була першою виконавицею думного епосу, чим викликала дискусію з приводу того чи має право жінка виконувати такий репертуар? Науковці вважають її основоположником жіночого виконання епічного жанру дум [4, 112]. Прагнення експериментувати з тембровими можливостями бандури та артистична свобода спонукала її до участі у моновиставах (у співпраці з виконавицями розмовного жанру), до озвучування фільмів і телевізійних вистав, до композиторської творчості і активної педагогічної роботи.

Не менш званою виконавицею львівської бандурної школи є народна артистка України Людмила Посікіра, дипломована оперна співачка, професор Львівської музичної академії ім. М. Лисенка. Для її чудового голосу доповненого інструментальною майстерністю та яскравою артистичною манерою сучасні українські композитори створили низку обробок народних пісень та оригінальних композицій, також вона є блискучим виконавцем епічних творів. Доктор мистецтвознавства Л. Кияновська зазначила, що в кожному вокальному номері із багаточисленного репертуару артистки представлено «яскраву і рельєфну музично-театральну сцену, із своїм повноцінним сюжетом, індивідуально окресленими характерами...» [2, 309].

Серед найталановитіших учнів В. Герасименка його доньки: Ольга Герасименко-Олійник – заслужена артистка України (проживає у США) та Оксана Герасименко – заслужений діяч мистецтв України, доцент Львівської музичної академії ім. М. Лисенка, єдина бандуристка у світі з професійною композиторською освітою. Особистість О. Герасименко поєднує і виконавську, і педагогічну, і науково-методичну, і композиторську діяльність. У бандурній музиці вона створює своєрідний романтичний напрям, об'єднуючи елементи популярної музики, національного фольклору та традиції класики [1, 39].

Учнями Василя Герасименка є відомі бандуристи-віртуози, заслужені артисти України – Тарас Лазуркевич, Олег Созанський та Дмитро Губ'як, які вдало поєднують виконавську і педагогічну роботу. Особливість їх виконавства полягає в тому, що вони володіють не лише традиційним так званим «київським» способом гри на бандурі, що найбільш поширений в концертній та педагогічній практиці, а й опанували значно складніший «харківський» спосіб гри. Досконале во-

лодіння бандурою харківського типу (конструкції В. Герасименка), що має багатшу звукову палітру і виражальні можливості, дозволяє їм виконувати складні транскрипції європейської та української музики (Й. Бах, М. Березовський, Д. Бортнянський, А. Вівальді та ін.). Вони вдаються до експериментів з бандурою, поєднуючи її звучання з сопілкою, акустичною гітарою, електрогітарою, бас-гітарою, перкусією, симфонічним та камерним оркестрами тощо. В сучасних аранжуваннях українських народних пісень Д. Губ'яка використані елементи року, джазу, блюзу, сучасні ритми, а також вдало застосовані інші музичні інструменти [3]. Не припиняючи своїх сольних виступів, Т. Лазуркевич і О. Созанський створили дует «Бандурна розмова», репертуар якого вражає своєю розкішною багатогранністю (від обробок народних пісень до шедеврів українських та світових класиків) [1, 51].

Висновки. Отже, творча праця найвідоміших представників львівської бандурної школи (Г. Менкуш, Л. Посікіри, О. Герасименко, Т. Лазуркевича, О. Созанського, Д. Губ'яка) гармонійно поєднує виконавську, педагогічну та композиторську діяльність. Їх виконавськими особливостями є створення нового репертуару, прагнення до технічно вдосконаленого інструмента – бандури харківського типу, демократичність виконання (жіноче виконання епічного жанру дум, своєрідний романтичний напрямок композиторського письма, поєднання тембру бандури з різноманітними інструментами, вкраплення сучасної стилістики (рок, джаз, блюз, сучасні ритми) у новостворених аранжування українських народних пісень.

Джерела та література

1. Кияновська Л. Лицар бандури. До 80-річчя Василя Герасименка / Л. Кияновська. – Львів : ТеРус, 2007. – 60 с.
2. Кияновська Л. Людмила Кузьмівна Посікіра / Л. Кияновська // Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підручн.; упор. М. А. Давидов. – К. : Нац. муз. академія України ім. П. І. Чайковського, 2005. – С. 309–311.
3. Тернопільський музикант Дмитро Губ'як грає на бандурі джаз та блюз [електронний ресурс] – режим доступу <http://te.20minut.ua/ua-i-svit/ternopilskiy-muzikant-dmitro-gub039yak-grae-na-banduri-dzhaz-ta-blyuz-10208820.html>
4. Фільц Б. Багатогранність творчої діяльності Галини Менкуш (до 60-річчя з дня народження бандуристки) / Фільц Б. // Народна творчість та етнографія. – 2006. – № 3. – С. 112–117.